

**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

Tekmovalna pola za 3. letnik srednjega strokovnega izobraževanja

11. februar 2025

Pred vami so tekmovalne naloge različnega tipa, ki preverjajo vaše poznavanje slovenskega jezika. Nekatere naloge se navezujejo na izhodiščna besedila ali povedi, zato jih pred reševanjem dobro preberite. Če se zmotite, odgovor prečrtajte in poleg zapišite novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasne in nečitljive odgovore se točkuje z nič točkami (negativnih točk ni). Pišite s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom in ne uporabljajte korekturnih sredstev.

Prostor na zadnji strani lahko uporabite, da si kaj zapišete v pomoč pri reševanju nalog. Tega ocenjevalna komisija ne bo gledala oz. točkovala.

Čas pisanja je 90 minut.

Želimo vam veliko uspeha pri reševanju tekmovalnih nalog.

ŠIFRA:

ŠTEVILO MOŽNIH TOČK: 60

ŠT. DOSEŽENIH TOČK:

1 ZGODOVINA SLOVENSKEGA JEZIKA	8 točk	
---------------------------------------	---------------	--

Ddr. Igor Grdina je v oddaji *Kdo se boji slovenščine 1* opozoril, da je jezikovna kontinuiteta najdaljša kontinuiteta slovenske identitete. Govorec je izpostavil, da je na tej poti nekaj mejnikov, spomnil pa je tudi na zanimiv primer iz zgodovine v predknjižnem obdobju slovenščine.

1.1 V povedi razložite, kaj pomeni trditev, da je »jezikovna kontinuiteta najdaljša kontinuiteta slovenske identitete«.

/3

1.2 Dopolnite preglednico s pomenom mejnikov slovenščine.

Mejnik	Pomen
Brižinski spomeniki, ok. l. 1000	
Prehod od rokopisov h književnosti, 16. st.	
Razsvetljenska doba (2. pol. 18. st.)	
19. stoletje	
20. stoletje	<i>Na začetku 20. stoletja je slovenščina jezik kot katerikoli drugi. Razvija se v enakih ritmih in ni več stroke, v kateri ne bi bila slovenščina vsaj delno zastopana.</i>

/4

1.3 Govorec je v isti oddaji spomnil, da se je marsikaj zanimivega dogajalo tudi v »molčečem obdobju pred Trubarjem«. Kateri primer je navedel kot utemeljitev?

/1

»Leta 2210 nobedn ne bo več govoru slovensk ...« Bo res? Ali slovenščina izginja?

Dokumentarni film Urbana slovenščina iz serije Kdo se boji slovenščine

(Vir: MMC RTV SLO, Televizija Slovenija, 3. februar 2021)

2.1 Citirani del v naslovu dokumentarnega filma *Urbana slovenščina* je vzeta iz pesmi 2210, ki jo izvaja raper Boštjan Nipič - Nipke. Kakšen ton dajeta dodani vprašanji citatu? Obkrožite po vašem mnenju najustreznejši odgovor in ga utemeljite.

Dodani vprašanji izražata

- a) pesimizem,
- b) optimizem,
- c) presenečenje.

- Utemeljitev izbire: _____

/2

2.2 V filmu *Urbana slovenščina* je sodeloval tudi Nipke. Preberite njegovo izjavo in odgovorite na vprašanja.

*»Priznam, da sem prva besedila začel pisati v angleščini. Mogoče takrat še nisem imel tok občutka, da zna bit slovenščina lepa, da zna bit slovenščina spevna, da zna bit melodična, da je v bistvu ful romantična in tok posebna koker je. K sem to začeu ukomponirat v svoje komade, ko sem nekak uporabu isti besednjak, koker ga uporabljam v pogovornem jeziku, takrat sem začutu, da so nekak moji komadi začeli dobivat to pravo obliko in mojo identiteto. Ko poslušáš moj komad, imaš filing, kot da se z mano pogovarjaš,« v dokumentarnem filmu **Maje Pavlin *Urbana slovenščina*** razlaga raper Boštjan Nipič - Nipke.*

- a) V povedi razložite pomen besedne zveze »urbana slovenščina«? _____

/2

- b) Citat je v neknjižnem jeziku. Za katero okolje je značilna zvrst, ki jo uporablja Nipke?

/1

c) Kaj je novinarka dosegla s tem, da je zapisala govorjeno slovenščino, ne da bi upoštevala pravila za pisanje v knjižnem jeziku?

/2

č) Zapišite dve značilnosti neknjižne zvrsti in vsako ponazorite z dvema primeroma iz Nipkove izjave.

/4

d) Iz Nipkove izjave izpišite besedi, ki sta prevzeti iz angleščine in ne spadata v knjižni jezik. Pripišite jima knjižno sopomenko.

Prva beseda: _____ Sopomenka: _____

Druga beseda: _____ Sopomenka: _____

/4

2.3 V članku o dokumentarnem filmu *Urbana slovenščina* je izjava Damjana Joviča - Jova o slengu. Preberite jo in rešite nalogo.

Damjan Jovič - Jovo pa ugotavlja, da je bilo še pred dvema, tremi desetletji v slovenskem jeziku veliko nemških besed, potem je prišla generacija, ki je uporabljala »40 odstotkov angleščine, 20 odstotkov srbščine«. »Tako da bi rekel, da je sleng govornica časa. Tudi po slengu boš lahko ocenil: To je iz 90-ih, 80-ih, to je iz 2020, to je ... Zeitgeist.«

(Opomba: Zeitgeist – duh časa)

- V 30 do 40 besedah povzemite Jovičevo razlago, zakaj je sleng govornica časa, in jo ponazorite s svojim primerom.

/5

3 JEZIKOVNE RAVNINE	22 točk	
----------------------------	----------------	--

3.1 V slovenskem jeziku je mesto naglasa prosto in se ga naučimo skupaj z besedo. Če enakopisnicam spremenimo mesto naglasa, se spremeni tudi pomen. Na podčrtane samoglasnike v danih besedah postavite ustrezna naglasna znamenja in naglašene uporabite v pomensko pravilni povedi.

Beseda z naglasnim znamenjem	z Poved
p <u>a</u> sti	
pa <u>s</u> tj	
la <u>h</u> ko	
lah <u>k</u> o	

/4

3.2 Primerjajte izgovor podčrtanih besed.

Pojedel je pol kosa kruha; drugo polovico je dal sošolcu.

a) Obkrožite pravi izgovor črke / v spodnjih primerih.

pol ɥ	polovico ɥ
'	'

b) Razložite razliko v izgovoru črke / v besedah *pol* in *polovico*.

/4

3.3 V naslovih časopisnih člankov so včasih slogovno zaznamovane besede in besedne zveze. Rešite nalogi.

- a) Podčrtajte slogovno zaznamovane besede/besedne zveze. Zamenjajte jih z nezaznamovanimi ali razložite njihov pomen.

Slovenski orli v težkih razmerah ubranili naslov svetovnih prvakov! (MMC RTV SLO, 28. 1. 2024)

Razlaga: _____

Elsnerjev stolček se po domačem porazu z Nico vse bolj maje (MMC RTV SLO, 11. 1. 2025)

Razlaga: _____

Boj proti draginji: »Vsi bomo morali ugrizniti v to kislo jabolko« (24ur, 22. 6. 2022)

Razlaga: _____

/4

- b) Kakšno vlogo imajo slogovno zaznamovane besede v publicističnih besedilih?

/2

3.4 Iz povedi izpišite samostalnike in jim določite slovnične lastnosti.

Kadar se pojavi veselje, mu moramo odpreti vrata in okna, saj nikoli ne pride ob napačnem času.

(Arthur Schopenhauer, nemški filozof)

Izpisana beseda	spol	število	sklon	sklanjatev

/8

4 PRAVOPIS	10 točk	
-------------------	----------------	--

4.1 V besedilu je 16 napak v zapisu lastnih imen. Odpravite jih tako, da napačno zapisano začetnico prečrtate in nadnjo zapišete pravilno.

Valentin Vodnik velja za začetnika planinske poezije na slovenskem; navdih je našel predvsem v obiskovanju gorskega sveta. Prvič se je povzpel na goro leta 1794, in sicer na kredarico, kamor je prišel čez steriščico med Krmo in Triglavom. Leto kasneje se je v alpskem svetu znašel dvakrat. Najprej je vodil Zoisovo odpravo na Triglav. Z grofom Francem Hohenwartom in duhovnikom Jožefom Pinhakom, ki ju je pričakal na javorniku, se je vzpel na belščico, veliki in mali stol, prek bohinjske bistrice pa so se odpravili do izvira bistrice. Zaradi obveznosti v fari se je Vodnik vrnil na koprivnik, dva dni kasneje pa se je ponovno pridružil planincem. Odpravili so se k slapu savica, na planini dedno polje ter ovčarijo, po obisku pri Karlu Zoisu pa sta se Pinhak in Vodnik 20. avgusta povzpela proti Triglavu. V spomin na odpravo je nastala oda Vršac, ki velja za prvi slavospev slovenskemu gorskemu svetu. V njej je najverjetneje opeval 2194 metrov visok Vršac pri kanjavcu, ki se zato imenuje Vodnikov vršac. Po zaslugi Zoisa in Vodnika je Triglav prišel v zavest kot simbol slovenstva.

/8

4.2 V besedilu 4.1 se beseda VRŠAC pojavlja v besednih zvezah ODA VRŠAC in VODNIKOV VRŠAC. V povedi pojasnite razliko v rabi velike začetnice.

/2